

Høringssvar NOU 2020: 14 Ny barnelov

Innledende

Handikappede Barns Foreldreforening (HBF) er en landsforening tilknyttet Norges Handikapforbund.

HBF arbeider for å ivareta interessene til barn med funksjonshemming, deres foreldre og pårørende for å bedre barnas oppvekstvilkår og hele familiens livsvilkår. Alle barn er barn, og skal ha lik tilgang på utdanning og en meningsfull fritid.

Kommentarer til følgende kapitler

Kapittel 3 Barns rett til omsorg og beskyttelse

3.2.3.3 Forekomst av vold i nære relasjoner

FN Artikkel 19. Beskyttelse

Alle barn har rett til at ingen fysisk eller psykisk skader eller misbruker dem.

Funksjonshemmede barn og unge er neste 3 ganger mer utsatt for vold og overgrep enn resten av befolkningen. Det er ulike grunner til at disse barna er mer utsatt enn andre, men enkelte funksjonsnedsettelse gjør det spesielt vanskelig å si ifra på grunn av manglende språk, svært mange barn og unge gir tilbakemelding på at de ikke blir trodd eller tatt på alvor, og mange mangler tilrettelagt seksualundervisning. Funksjonshemmede har i større grad enn andre et omfattende hjelpebehov, og manglende kunnskap om rett og galt kan være en stor risikofaktor knyttet til vold og seksuelle overgrep.

Vi vet at pårørende utøver en stor andel av volden mot funksjonshemmede, og at utslitte foreldre er en stor risikofaktor.

HBF mener det må stilles mye større krav til rettsvernet for funksjonshemmede barn og unge i forhold til vold og overgrep. Funksjonshemmede må få seksualundervisning som er tilrettelagt det enkelte barnet, slik at de både får et språk og et forhold til hva som er rett og galt. Hjelpeapparatet rundt må ha tilstrekkelig kompetanse og kunnskap, det må meldes fra ved uro og man må ta barna på alvor når de forteller. Foreldre og pårørende må i større grad få oppfylt sine behov for tjenester som avlastning, BPA og andre tjenester som er til hjelp for å hindre at foreldre blir for utslitte, og dermed er en større risiko for å utøve vold og overgrep mot barna.

3.5.5 Barn og unge med funksjonsnedsettelse

- I motsetning til tidligere bor mange funksjonshemmede og utviklingshemmede barn hjemme, og ikke på institusjon, og mange er mer integrert i samfunnet enn tidligere. Mange familier med

funksjonshemmede barn oppgir at de opplever samhandlingen med hjelpeapparatet krevende, og at de bruker mye tid og krefter på å få ulike tjenester og ytelser.

HBF er enige i at det har skjedd en utvikling, og at mange funksjonshemmede og utviklingshemmede barn i større grad enn tidligere er integrert i samfunnet. Det er likevel nødvendig å understreke at det er en lang vei igjen, og at utviklingen her går altfor sent i forhold til integreringen av andre minoritetsgrupper. Foreldre til funksjonshemmede barn opplever ofte at kommunen vet best hvilke tjenester den enkelte familie trenger, når dette avviker fra hvordan familien selv ønsker å leve livene sine er det svært uheldig. Mange familier ønsker for eksempel ikke å sende barnet bort på avlastning, men ser ingen annen utvei fordi kommunen nekter dem hjelp i hjemmet. HBF mener at det i mye større grad må legges vekt på barnets beste i tildeling av tjenester, og at det må gis hjelp også til familiene som selv ønsker å ha barna hjemme.

- *Ungdom med utviklingshemning deltar i færre fritidsaktiviteter enn annen ungdom, og de har færre venner.*

HBF er enige i utvalgets uttalelse, men vil her poengtere at dette også gjelder utviklingshemmede barn, og også barn og ungdommer med alle typer funksjonsnedsettelse. Inkluderingen må skje så tidlig som mulig, da tidlig innsats har mye å si for videre deltakelse i samfunnet. Vi vet at de aller fleste barn begynner på en eller flere fritidsaktiviteter allerede ved skolestart, denne aktiviteten danner grunnlag for vennskap og aktivitet også i den frie leken. Dersom funksjonshemmede barn allerede fra skolestart ikke blir inkludert, vil det skape enda større utfordringer senere i livet.

3.5.7 Barn og unges fritid

FN Artikkel 31 Rett til lek og fritid, og CRPD Artikkel 30 deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyer og idrett er særlig opptatt av at barn også har rett til muligheter for uorganiserte fritidsaktiviteter.

Lek og fritid er der barn finner seg selv- sammen med andre. Stenger vi barn ute fra disse arenaene, stenger vi dem ute fra livet. Barn og unge med funksjonsnedsettelser står svært ofte uten tilbud om lek og fritid, de er generelt sjeldnere sammen med venner og jevnaldrende enn andre barn. HBF mener at tilretteleggingen er for dårlig både i forhold til universell utforming og i forhold til inkludering. Voksnes holdningene om at funksjonshemmede barn ikke kan eller bør delta i ordinære tilbud er også en stor utfordring som gjør inkluderingen vanskeligere. HBF opplever at i den grad det finnes tilrettelegging i den organiserte aktiviteten, så ser vi altfor ofte at det lages særløsninger som for eksempel egne stjernelag eller egne dansegrupper. HBF er ikke imot slike tilrettelagte tilbud, men ser at den også fører til ekskludering fra de ordinære fritidstilbudene. I tillegg ser vi at disse særløsningene ofte er lite varierte, og ikke gir et bredt tilbud som favner alle funksjonshemmede som ønsker slike særløsninger. Eksempelvis teppeboccha og håndballag uten aldersbegrensning. HBF mener at alle barn skal ha rett på å delta på ordinære fritidstilbud, og at det må legges til rette for at dette er mulig.

En undersøkelse gjort av Redd Barna viser at alle norske kommuner har fritidsarenaer som stenger barn ute. HBF mener at det stilles altfor små krav til kommunene om tilrettelegging av kommunenes fritidstilbud, og mener at det bør være en selvfølge at alle barn faktisk kan delta på tilbud gitt av

kommunen. Funksjonshemmede barn og unge melder selv at de helt fra småbarns alder har manglet tilbud, at tilbudene har vært for snevre og ofte utenfor normale tilbud. Dette fører til en følelse av utenforskap og kan ha store konsekvenser for videre deltakelse i samfunnet.

3.5.8 Digital

Veldig mange funksjonshemmede barn og unge har stor glede av digitale plattformer, og mange kjenner på en økt deltakelse ved å sitte å spille med andre foran en skjerm fremfor å delta fysisk. HBF mener likevel det bør nevnes at mange funksjonshemmede barn og unge har opplevd utestengelse fra digitale arenaer i forbindelse med hjemme undervisning. Dette så vi spesielt da elever under pandemien ble sendt hjem for digital undervisning. Mens de andre elevene måtte logge seg på for å følge undervisning og snakke med læreren, ble spesialskole elevene overlatt til seg selv uten krav om digital deltakelse. Vi ser at digital undervisning ikke alltid lar seg gjennomføre, men påpeker at det under pandemien ble gitt et altfor dårlig tilbud og at flere funksjonshemmede burde fått delta digitalt.

HBF mener det bør stilles krav til at også våre barn får delta digitalt og er bekymret for at dette skaper en enda større segregering enn hva som er nødvendig.

Kapittel 5 Menneskerettslige og andre overordnede rammer

FNs barnekomite sier at barnets mening skal tillegges *behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet*. FN artikkel 12 Å si sin mening og bli hørt. HBF synes det er viktig at denne retten også gjelder funksjonshemmede barn og unge. Da er det viktig at både informasjon, og medvirkning tilpasses det enkelte barns behov, og man må sørge for at informasjon er universelt utformet, herunder barn som har alternativ supplerende kommunikasjon (ASK) som sitt språk.

HBF setter pris på at utvalget har vurdert barnelovens forhold opp mot menneskerettighetene. Vi mener imidlertid at det burde legges enda større vekt på CRPD's artikkel 7: Barn med nedsatt funksjonsevne og Barnekonvensjonens artikkel 23 Funksjonshemmede barn.

Kapittel 11 Fast bosted

I enkelte tilfeller der barnet har behov for ulike tjenester av kommunen oppstår det en utfordring der foreldrene med delt foreldreansvar velger å bosette seg i ulike kommuner. I slike tilfeller oppstår det ofte en uklarhet i hvilken av bostedskommunene som skal yte tjenestene barnet har krav på. HBF ønsker en tydeliggjøring av hvilken kommune som i slike tilfeller har ansvaret, slik at foreldrene ikke kommer i en konflikt med kommunene, og slik at barnet får tjenestene det trenger.

Lovteksten

HBF mener at ikke- diskrimineringsprinsippet også må tas med i lovtekstens innledende kapittel. Funksjonshemmede barn og unge er utsatt for diskriminering og usaklig forskjellsbehandling, og en tydeliggjøring av dette prinsippet vil være med på å skape større bevissthet og fokus hos dem som anvender loven.